

Conceptes i principis bàsics de la Directiva Marc de l'Aigua

L'aigua, a més de valorar-la com a recurs, cal reconèixer-la com a part indispensable de la vida i del medi ambient. Cal reconèixer la seva funció ecològica i social, i el seu paper com un bé públic que cal protegir i conservar.

La Directiva marc de l'aigua (DMA) és l'instrument d'aplicació obligada als estats membres de la Unió Europea- per convertir la «nova cultura de l'aigua» en una política concreta que s'ha de coordinar amb la resta de polítiques sectorials.

L'aigua, pels seus valors ecològics i socials, és més que un recurs, és un patrimoni natural imprescindible que cal preservar

La Directiva és l'eina legal que reflecteix la nova manera de gestionar l'aigua. L'objectiu principal no només se centra a satisfer la demanda creixent (usos i explotació), sinó també a equilibrar els diferents usos que en fem amb la necessitat pròpia del medi i la seva conservació (rius, aqüífers, etc.)

La Directiva es defineix com un marc normatiu integrat (perquè obliga a redactar plans de gestió concrets) i transparent (perquè implica les institucions i la ciutadania en un procés de participació).

L'ACA és responsable de l'aplicació de la Directiva i està treballant per tal d'aconseguir una millora de la qualitat de les aigües amb la participació diversa i proactiva de la societat, i amb l'objectiu de definir el Pla hidrològic de Catalunya.

Cal entendre la gestió de l'aigua des d'una altra mirada, basada en un ús sostenible d'aquest bé natural. L'aigua, pels seus valors ecològics i socials, és més que un recurs, és un element essencial i imprescindible que cal preservar.

Conceptes bàsics de la DMA

Al final del 2000 la Comissió i el Parlament europeus van aprovar i publicar la Directiva marc de l'aigua (2000/60/CE) (DOCE, 2000) transposada a l'ordenament jurídic estatal, el text refós de la Llei d'aigües 1/2001 de 20 de juliol, per l'article 129 de la Llei 62/2003 de 30 de desembre, de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social (BOE núm. 313, de 31 de desembre de 2003).

Aquesta normativa europea intenta donar un marc d'actuació comuna sobre la gestió de l'aigua a tots els estats membres de la Unió Europea. L'aigua deixa de ser vista exclusivament com a recurs, i es considera un element bàsic dels ecosistemes hídrics i una part fonamental per al sosteniment d'una bona qualitat ambiental que, alhora, garanteix el recurs. En aquesta normativa els aspectes biològics, i també els hidromorfològics, prenen rellevància en la diagnosi integrada de la qualitat, juntament amb els ja tradicionalment usats indicadors fisicoquímics i substàncies prioritàries o contaminants tòxics i persistents (alguns de nova inclusió). La Directiva proposa la regulació de l'ús de l'aigua i dels espais associats a partir de la capacitat que aquests tenen de suportar tipus diferents de pressions i impactes. D'aquesta manera, es pretén promoure i garantir l'explotació i l'ús del medi de manera responsable, racional i sostenible.

La Directiva integra en un mateix àmbit de gestió (el districte de conca fluvial o la demarcació hidrogràfica) les aigües subterrànies, les aigües superficials epicontinentals i les aigües costaneres que estan influenciades per les aigües continentals d'aquest districte. La implantació correcta dels conceptes i les disposicions establertes per la Directiva esdevenen un organigrama d'actuacions complex per aconseguir les eines necessàries i els criteris adients per a la nova gestió de l'aigua, basada en conceptes de sostenibilitat tant des del punt de vista ambiental, com econòmic, el manteniment dels recursos hídrics, i la plena transparència i participació ciutadana en els futurs plans i programes de gestió.

Per aconseguir el bon estat de les aigües al final del 2015, objectiu fonamental de la Directiva, aquest text normatiu exigeix un seguit de treballs que cal fer dins d'un calendari preestablert.

- 1. [Document complet](#) (532 kB)
- 2. [Document de síntesi](#) (348 kB)

O [la Comissió Europea](#)

Principis bàsic de la DMA

Masses d'aigua

Principi de no-deteriorament i assoliment del bon estat integral de les masses d'aigua superficials i subterrànies

La necessitat de limitar els usos, els abocaments o les activitats que afecten el medi hídric, directament o indirectament, depenent del medi receptor i de la capacitat de suportar els impactes esmentats, i tenint en compte en cada moment l'estructura i el funcionament dels ecosistemes hídrics alterats. Per tant, els sistemes aquàtics han de caracteritzar-se i tipificar-se per ajustar millor el Programa de control i diagnosi, i el model de gestió sobre el sistema.

Gestió

Principi de l'enfocament combinat de la contaminació i gestió integrada del recurs

La Directiva recull els objectius i les finalitats de directives anteriors, i els reuneix en una visió integradora dels sistemes que s'han d'analitzar, en el nostre cas els sistemes aquàtics, amb un enfocament combinat, i des d'un punt de vista ecosistèmic. La limitació en l'ús de l'aigua, els abocaments o les activitats que poden impactar en els ecosistemes aquàtics es fa a partir d'una anàlisi integrada del medi que, a més de considerar els elements fisicoquímics adequats per al manteniment d'una bona qualitat, preveu l'ús dels principals elements naturals que el conformen (les comunitats biològiques), i la qualitat de l'estructura que el suporta (l'hàbitat). La unitat (part del sistema hídric) sobre la qual s'elabora la gestió integrada, el Programa de control i el Programa de mesures per a l'assoliment o manteniment del bon estat ecològic, s'anomena massa d'aigua.

Recuperació de costos

Principi de plena recuperació de costos dels serveis relacionats amb l'aigua i l'ús dels espais aquàtics

La nova Directiva introdueix el concepte de plena recuperació i internalització dels costos, també els ambientals i els del recurs (cost d'oportunitat), derivats dels serveis relacionats amb l'ús de l'aigua i del manteniment sostenible del bon estat de salut dels ecosistemes associats. El cost de l'ús de l'aigua i de l'espai fluvial, de manera sostenible, ha de repercutir sobre el beneficiari o el titular de l'activitat que genera el cost.

Participació

Principi de participació pública i transparència en les polítiques de l'aigua

La gestió dels recursos i els programes de mesures i de control que s'han d'integrar dins el nou Pla de gestió (nou Pla hidrològic) per assolir el bon estat ecològic dels sistemes fluvials, s'han d'elaborar mitjançant la participació i el consens social, a partir de mecanismes de participació ciutadana, i amb una transparència pública total.

Continguts de la DMA

Protecció d'aigües

La Directiva promou la protecció de totes les aigües (superficials, de transició, marines, zones humides i subterrànies) per tal de:

- Prevenir-ne el deteriorament i millorar l'estat dels ecosistemes aquàtics.
- Promoure un ús sostenible de l'aigua a través de l'estalvi, la reutilització, etc.
- Assegurar la reducció progressiva de la contaminació i evitar noves agressions ambientals.
- Reduir els efectes d'inundacions i sequeres.

Mesures

La finalitat de la Directiva és aconseguir un bon estat de l'aigua a través de mesures hidrològiques, ecològiques, econòmiques i socials. Els aspectes més destacables són:

- Diagnosticar l'Estat ecològic —la salut— de les masses d'aigua per tal de determinar-ne l'estat ecològic, identificant les pressions, els impactes i els riscos que les condicionen: diagnòstic.
- Acordar com s'aconsegueix millorar la qualitat de les masses d'aigua i la redacció dels plans de gestió de conca i els programes de mesures necessaris per assolir els objectius ambientals.
- Valorar en temes econòmics la gestió basada en el principi de recuperació de costos.

Transposició de la DMA

La Directiva marc de l'aigua (2000/60/CE) s'ha transposat a la normativa estatal mitjançant la modificació de Llei 46/1999, i el text refós de la Llei d'aigües 1/2001, de 20 de juliol, per l'article 129 de la Llei 62/2003, de 30 de desembre, de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social (BOE núm. 313, de 31 de desembre de 2003).

El concepte d'estat ecològic, que és introduït pel text normatiu de la Directiva marc de l'aigua, sorgeix com a element clau de mesura per a l'anàlisi de la qualitat dels sistemes aquàtics i la seva gestió, on s'integra una visió de l'estat de salut (una expressió de l'estructura i funcionament dels ecosistemes). Aquest concepte apareix a la legislació catalana sobre aigua (Llei 6/1999), i al text refós de la legislació en matèria d'aigües de Catalunya (Decret legislatiu 3/2003, de 4 de novembre).